

FRA PAPIR TIL PAD

Strategier for et digitalt nasjonalbibliotek.

Vigdis Moe Skarstein
Nasjonalbibliotekar, Norge

Et digitalt nasjonalbibliotek

Å være et nasjonalbibliotek ved inngangen til det 21. århundre vil si å være et digitalt nasjonalbibliotek. Det norske nasjonalbiblioteket har derfor som sin viktigste strategi å digitalisere hele samlingen så raskt som mulig og å få mest mulig materiale overlevert digitalt for bevaring i det digitale sikringsmagasinet. Den digitale databasen vil være utgangspunktet for bevaring - og så raskt som mulig også for tilgang på nettet. Den digitale formidlingen vil skje enten når materialet ikke lenger er beskyttet av kopiretten eller når en har inngått avtaler med rettighetshaverne for å kunne gi tilgang til full tekst, bilde eller lyd.

Et multimedialt bibliotek

Det norske Nasjonalbiblioteket er et multimedialt bibliotek. Pliktavleveringsloven fra 1989 regulerer at alle medier som gjøres allment tilgjengelig i Norge skal leveres til Nasjonalbiblioteket for å gjøres tilgjengelig for forskning og dokumentasjon. Det gjelder trykt materiale som bøker, aviser, tidsskrifter samt musikk, foto, film, kringkasting og elektroniske dokumenter. Særlig på grunn av uklarhet om hva det siste innebærer er loven under revisjon, men prinsippet om at det multimediale skal avleveres og kunne gjøres tilgjengelig for forskning og dokumentasjon, står fast.

Paradigmeskiftet utfordrer bibliotek som begrep

Det paradigmeskiftet den digitale utviklingen innebærer, er spennende utfordringer for alle bibliotek. Spørsmålet som stilles av mange er om noen vil gå til biblioteket for å få tilgang til bøker og annet materiale når en kan få det digitalt via nettet? Når bl.a. forskerne har sine egne nett og bruker søkemotorene som for eksempel Google og oppslagsverk som Wikipedia? Dette er ikke bare et retorisk spørsmål, men en reell utfordring bibliotekene må svare på. Blir digitale bibliotek en del av og forlengelsen av tradisjonelle bibliotek – eller en omforming av dem? Blir de noe helt for seg selv som skapes på egne premisser? Når tjenester som Spotify og Google også er bibliotek i betydningen at de organiserer kunnskap for gjenfinning utfordres begrepet bibliotek. Vi får digitale bibliotek både innenfor de bibliotek vi alt har – og utenfor dem, og dynamiske strukturer utfordrer gjeldende strukturer i bibliotek.

Inspirasjon

Disse utfordringene er en inspirasjon for utvikling av bibliotek, ikke minst i tilknytning til forskning og dokumentasjon.

Når kunnskap og kulturarv blir arkiv i det det skapes digitalt, utfordres samlingsbegrepet. Det innebærer en rollediskusjon mellom bibliotek og andre som tilbyr kunnskap og informasjon, men også ny fokus på oppgavedeling bibliotekene i mellom. Skal alle tilby både infrastruktur og samlinger, eller blir det større spesialisering enn i dag? Hvilke organisatoriske enheter skal vi ha og hvilke enheter skal vi legge ut bibliotekenes digitale tjenester på? Skal det skje på digitale lesesaler, direkte på folks pc-er eller mobile enheter? Svaret er selvfølgelig begge deler. Det krever nye strategier for måter å yte service rundt boka og andre medier på enn dem

vi har i dag, og å finne ut hvor og hvordan vi skal posisjonere oss i det digitale kunnskapssamfunnet. Eierskap og roller endres når sluttproduktene er filer enten de i kommer ut som lyd, tekst eller (levende) bilder.

Utfordringer

Den største utfordringen er å finne løsninger for å håndtere rettigheter. En annen å utvikle både digitale og organisatoriske nettverk mellom bibliotek og andre samfunnsinstitusjoner, særlig innen abm-området og medieselskapene. Det trenges infrastruktur for e-medier. Det dreier seg både om økonomi og tekniske løsninger for å kunne digitalisere materiale som ikke er født digitalt, slik at det trykte og analoge ikke glømmes etter hvert som nettet mer og mer blir inngangen til kunnskap. Ikke minst handler det om å utvikle gode brukergrensesnitt. Perspektivene på Nasjonalbibliotekets strategier er å løse utfordringene som ligger i disse analysene. Samordning er en viktig del av Nasjonalbibliotekets mandat. Utviklingen av en digital strategi er derfor på vegne av alle norske bibliotek og i samarbeid med dem. Til å realisere strategiene har Nasjonalbiblioteket en IKT-avdeling på 120 ansatte hvorav 30 jobber i en utviklingsseksjon. Det er viktig at denne utviklingen skjer som en integrert del av Nasjonalbibliotekets generelle kunnskapsutvikling og bevissthet om at det er kvaliteten på innholdet som gjelder.

Organisere kunnskap for gjenfinning

Bibliotekenes forretningside har alltid vært å organisere og legge til rette samlinger for formidling. At samlingen ikke lenger finnes mellom to permer eller trygt i bibliotekenes magasiner gjør det nødvendig å utvikle nye måter å realisere denne forretningsideen på. Det er bare formatene og metodikken som endres. Og det gir nye begrensninger og muligheter.

Når vi lagrer bits og bytes forvalter vi da boksamling? Ordsamling? Tegnsamling? Rådata? Hvem definerer sluttproduktet? Paradokset er at samtidig som mer og mer blir tilgjengelig på nettet, etableres datalesesaler i bibliotek. I Norge kan alt materiale som er pliktavlevert eller digitalisert gis tilgang til i Nasjonalbibliotekets lokaler. Det innebærer blant annet etablering av datalesesaler. Det jobbes med et lovgrunnlag for at det også skal gis tilgang til dette materialet i alle norske universitets- og forskningsbibliotek. Men den viktigste forklaringen på økningen av datalesesaler er at bibliotekenes kompetanse på veiledning i bruk og gjenfinning etterspørres i økende grad jo mer komplekse lagrings- og gjenfinningssystemer som utvikles.

Nasjonalbiblioteket er hovedaktør i digitaliseringsarbeid på bibliotekfeltet.

I 2010 kom stortingsmelding om Digitalisering av den norske kulturarven.

Målet med meldingen er å utnytte det potensiale ny teknologi representerer for systematisk sammenstilling og formidling av informasjon, å håndtere de bevaringsproblemer som digitalt lagret informasjon fører med seg, å se oppgaver og arbeidsmål på tvers av tradisjonelle sektorgrenser, å samordne tiltak og oppgaveløsning nasjonalt, regionalt og lokalt, å dokumentere et samfunn som endrer seg i stadig raskere tempo og å formidle historisk forløp til flest mulig på en pedagogisk måte.

Med grunnlag i denne meldingen fikk Nasjonalbiblioteket som oppgave å være hovedaktør i digitaliseringsarbeidet på bibliotekfeltet, og også i noen sammenhenger ut over bibliotekområdet. I tillegg til de oppgaver som følger av pliktavleveringsloven skal Nasjonalbiblioteket også ha ansvaret for nasjonale bibliografiske standarder og digital løsning for å søke på tvers av alle bibliotek.

Nasjonal målsetting for digitalisering av kulturarven

Myndighetenes målsetting for den nasjonale digitaliseringsstrategien er:

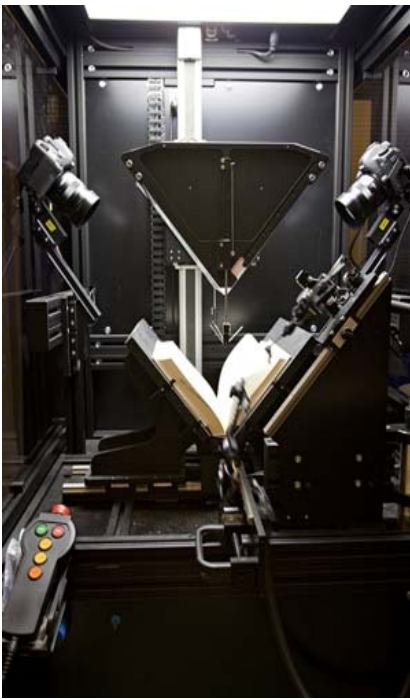
- Å ta vare på kulturarv for kommende generasjoner
- Å fremme demokrati og identitet ved å gi flest mulig tilgang til et bredt spekter av kilder til kunst, kultur og kunnskap
- Å fremme opplevelse, læring og kunnskap ved å legge til rette for aktiv formidling av informasjon tilpasset ulike målgrupper

Denne målsettingen er med det også grunnlaget for **Nasjonalbibliotekets strategier for digitalisering**. Det dreier seg både om bevaring – og formidling.

Systematisk digitalisering for bevaring

Nasjonalbiblioteket har som oppgave å sørge for sikker oppbevaring av digitalt materiale og å etablere løsninger for langtidslagring for digital kulturarv, både for egen del og i samarbeid med andre. Dette innebærer mange utfordringer i forhold til kvalitet, bestandighet, standarder, konvertering og registrering. Fordi Nasjonalbiblioteket har etablert gode løsninger og løpende deltar i internasjonalt samarbeid for utvikling av systemer, er vi også etterspurt som arkivhotell for andre. Det viktigste eksempel på dette er at vi fungerer som arkiv for Norsk rikskringkasting.

Forskrifter til den norske åndsverkloven gir Nasjonalbiblioteket eksklusiv rett til systematisk å digitalisere hele samlingen for bevaring. Nasjonalbiblioteket startet derfor i 2006 en systematisk skanning av hele samlingen. Dette gjøres delvis med omdisponering av budsjettmidler og delvis med økte budsjetter for formålet. Det gjøres primært i Nasjonalbibliotekets egne lokaler. I mars i år åpnet et eget bygg for digitalisering i Mo i Rana hvor en strømlinjeformer en løype fra materiale hentes i depotbiblioteket, registreres, skannes, etterbehandles og føres tilbake til depot. I alt finnes ca. 50 digitaliseringsløyper, ca. 50 ansatte jobber med dette hvorav 15 i to skift. Den digitale samlingen består av både aviser, manuskripter, noter, bøker, foto, film og video, musikk og kringkasting. Store deler pr. i dag er audiovisuelt, men snart er halvparten av alle norske boktitler digitalisert.

On-demand

Den systematiske digitaliseringen brytes av forespørsler om digitalisering av aktuelt materiale. Nasjonalbiblioteket har løpende ansvar for forfatterjubileer. I den sammenheng er det viktig å digitalisere materiale knyttet til den enkelte forfatter for å kunne gi tilgang til det på nettet og som grunnlag for andres arrangement og tilbud. Noen ganger innebærer dette materiale som har falt i det fri, andre ganger søkes om rettigheter for formidling. Så langt som mulig prøver vi også å knytte dette opp mot bibliografier for å komme direkte til full tekst når slik finnes i Nasjonalbibliotekets digitale samling. Eksempel på slik digitalisering de siste år er Wergeland, Ibsen, Hamsun, Bjørnson og barnebokforfatteren Torbjørn Egner som vi feirer i år. Den store satsingen nå er å legge til rette digitalt materiale for Grunnlovsfeiringen i 2014. Det samarbeides også med andre bibliotek og kunnskapsinstitusjoner. Materiale som andre ønsker å legge ut og har rettigheter til og som Nasjonalbiblioteket har i sin samling eller ønsker å ha i den digitale samlingen, prioriteres. For eksempel er det inngått en samarbeidsavtale med Universitetsbiblioteket i Oslo om digitalisering av bøker som er viktige for dem. I 2011 da det var markering av Nansen og Amundsen under Polaråret i Norge, ble digitalisering av materiale i tilknytning til det prioritert, bl.a. for bruk i Norsk polarinstitutt. For tida samarbeider Nasjonalbiblioteket og Stortingsarkivet for å få digitalisert historisk Stortingsforhandlinger.

Biblioteksøk og fellessøk

Et viktig mål er å få formidlet mest mulig materiale. Det betinger å få oversikt over hva som finnes. En av de viktigste prioriteringer i Nasjonalbiblioteket er utviklingen av et felles biblioteksøk for hele biblioteksektoren. Dette er i første omgang en digital utgave av samkatalogen som gir oversikt over alt som finnes i norske bibliotek, men utvikles etter hvert til å være grunnlag for direkte bestilling og direkte tilgang til det digitale materiale. Digitaliseringsmeldingen forutsetter at med utgangspunkt i Nasjonalbibliotekets fellessøk på bibliotekområdet skal det utvikles en felles søketjeneste som også omfatter arkiv og museum. Tjenesten skal utvikles i nært samarbeid mellom Nasjonalbiblioteket, Arkivverket og relevante instanser på museumsfeltet. Dette er ikke kommet i gang ennå. Det vil bli lagt vekt på å utvikle både sektorspesifikke søketjenester og felles søk på tvers av institusjonsgrensene og samlinger. Samlingseier skal sørge for at eget materiale nås og indekseres av søkemotorene.

Strategiske samarbeidspartnere

Etter hvert som det blir stadig større digital samling i det digitale sikringsmagasinet, blir det viktig ikke bare å bevare dette i et tusenårs perspektiv, men å gi tilgang til så mye som mulig der brukeren er. Det er derfor en viktig strategi å forhandle med rettighetshavere.

Digitaliseringsmeldingen oppmuntrer Nasjonalbiblioteket til å avklare opphavsrett og personvernspørsmål slik at mest mulig av det digitaliserte materiale kan gjøres tilgjengelig, og uttrykker at prosjektet Bokhylla.no på sikt kan danne modell for en avtalelisens for digitalt materiale. Prosjektet vil bli beskrevet senere i denne artikkelen.

Det er også en viktig strategi å utvikle en god formidlingspedagogikk, brukergrensesnitt og ikke minst å finne strategiske samarbeidspartnere for å få medfinansiering for digitaliseringen og utveksling av kompetanse.

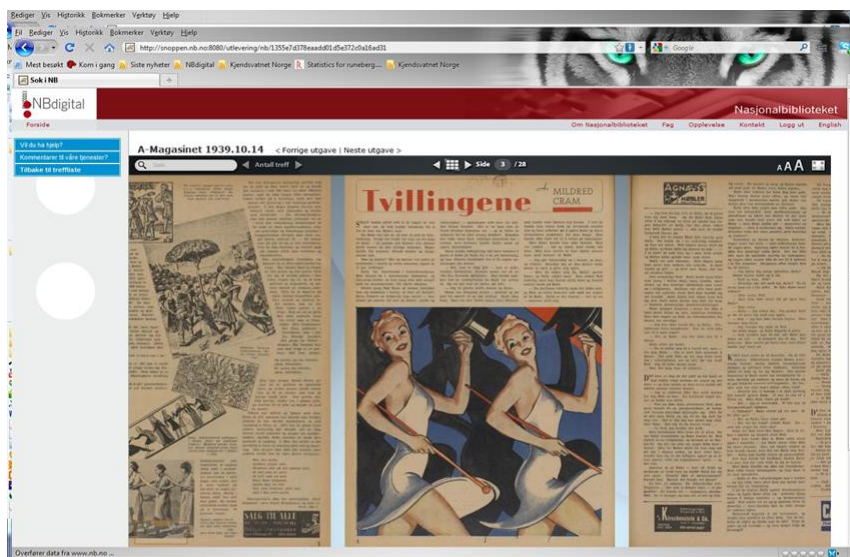
Et slikt samarbeid har vært utviklet med flere over en tid og digitaliseringsmeldingen forutsetter at Nasjonalbiblioteket «arbeider videre med avtaler om lagring av digitale ressurser fra forlag, aviser med mer.»

Slike avtaler vil kunne være både samfunnsøkonomisk og bedriftsøkonomisk fornuftig.

Mange bibliotek har inngått avtaler med for eksempel Google for å få materiale digitalisert uten kostnader. I det norske nasjonalbiblioteket har vi valgt å digitalisere selv. Fordi vi har noen forutsetninger både når det gjelder lovgivning for digitalisering, mulighet til å investere i eget utstyr og gjennom omdisponering av budsjettmidler. For å få realisert strategien om å få så mye digitalt materiale som mulig så raskt som mulig, har vi imidlertid inngått ulike strategiske avtaler om delfinansiering med både offentlige og private interessenter. Disse avtalene dreier seg både om digitalisering for bevaring og om å gi tilgang der partneren har rettighetene.

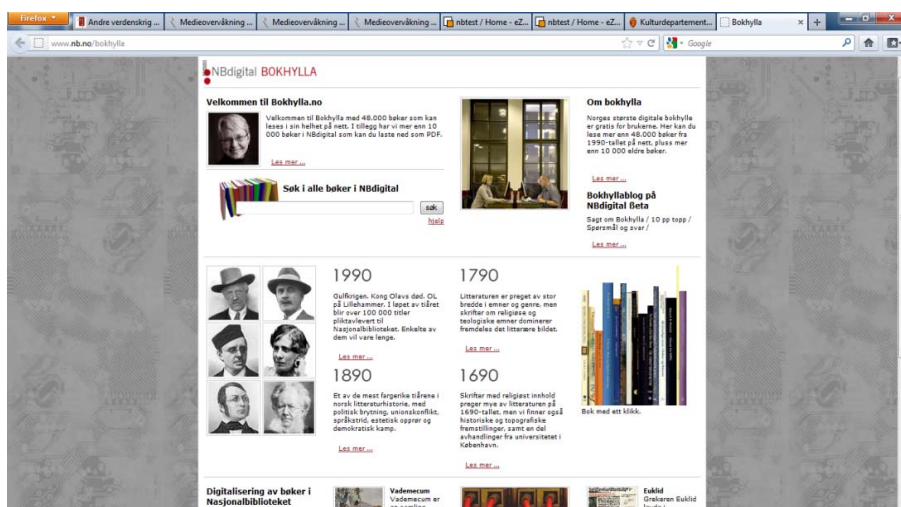
Norsk rikskringkasting

Nasjonalbiblioteket og NRK betaler 50% hver av digitaliseringen av det historiske analoge radiomateriale. Digitaliseringen foregår i Nasjonalbiblioteket og i overkant av 60 % av alle radioprogrammer er til nå digitalisert. Nasjonalbiblioteket fungerer som arkiv for NRK som får programmene raskt oversendt via nettet for gjenbruk. En slik avtale reduserer kostnadene for begge institusjoner. Det er også etablert et digitalt radioarkiv i samarbeid mellom NRK og Nasjonalbiblioteket som er tilgjengelig i Nasjonalbiblioteket og gitte andre bibliotek. Dette er mye brukt av NRK selv. Både fra NRK og andre kringkastere sendes hver natt programmene fra 5 radiokanaler og 10 TV-kanaler over internett til Nasjonalbibliotekets digitale arkiv. Pr.idag finnes 300.000 timer tv og 750.000 timer digital radio i arkivet.

Avisavtale – og tjeneste

Med Norges største avis Aftenposten i spissen har Nasjonalbiblioteket inngått avtaler med et økende antall (pr.dat 15) norske aviser om samarbeid når det gjelder digitalisering. Også her dreier det seg om dele 50/50 av kostnadene ved å digitalisere alle avisene retrospektivt. Fra og med 2008 sendes pdf-ene som er grunnlag for trykking over til Nasjonalbiblioteket slik at vi kan integrere det i det digitale sikkingsmagasinet. De digitale avisene er tilgjengelige i alle norske bibliotek en uke etter at de har kommet ut. I det siste har vi også inngått ensidige avtaler om levering av pdf-ene for tilgang til alle som har abonnert på mikrofilm av de samme avisene. Dette er etter hvert et relativt stort antall aviser. De digitaliserte avisene er både grunnlag for avisenes egne heimesider og for Nasjonalbibliotekets avistjeneste som er utviklet med et eget brukergrensesnitt.

Bokhylla.no

30.juni i år avsluttes det tre-årig prosjektet Bokhylla.no. Bokhylla er et tilbud fra det norske Nasjonalbiblioteket om å lese mer enn 50.000 bøker i fulltekst direkte på nettet. Tjenesten inneholder alle bøker publisert i Norge i perioden 1690-1700, 1790-1800, 1890-1900 og 1990-2000. 50.000 av disse titlene er under kopibeskyttelse og Nasjonalbiblioteket har betalt rettighetshaverne for å kunne legge ut bøkene digitalt. Det kan søkes og leses i fulltekst fra alle norske IP-adresser. Verk som er falt i det fri kan lastes ned. Tjenesten er svært populær og bruken har økt etter hvert som tilgangen er blitt koblet fra biblioteksystemene.

Utvidet kollektiv lisensavtale

Tjenesten er basert på en avtale mellom Nasjonalbiblioteket og Kopinor med grunnlag i rammeverket til utvidet kollektiv lisensavtale. Kopinor representerer 23 rettighetsorganisasjoner av trykt materiale. I henhold til norsk lov kan Kopinor forhandle kollektivt om godtgjøring for rettigheter for alle norske rettighetshavere, utenlandske rettighetshavere, om opphavsmann er kjent eller ikke, potensielle rettighetshavere og for alle medier og formater. Pengene går inn i et fond som deretter deles ut til rettighetsgrupper. Den utvidete kollektive lisensavtalen er et viktig prinsipp. En kan forhandle med *en* instans istedenfor hver enkelt rettighetshaver og på tvers av vurderinger om hvorvidt verket er i handelen eller veien om "orphan work" vurderingene. Med andre ord det blir mindre administrasjon og det må være bedre å bruke penger på å betale for rettigheter enn å bruke dem til å administrere for å finne ut hvem som har rettighetene. Dette har vært en viktig

diskusjon i Europa hvor vi har hatt prosjekter med orphan work og diskusjoner om løsninger. I de nordiske land har nasjonalbibliotekene vært opptatt av den kollektive lisensavtalen og Bokhylla-prosjektet i Norge har vært et viktig eksempel på hva en kan oppnå gjennom denne ordningen.

Hvorfor prøveprosjektet Bokhylla?

Hensikten med prøveprosjektet Bokhylla. no var primært å gi muligheten til å lese et stort antall bøker i fulltekst på nett. Men i det paradigmeskiftet vi befinner oss i, er det også viktig å få kunnskap om og vinne erfaringer om hvordan lesere oppfører seg på nettet. Leses det lineært på nett, eller er det en forutsetning at teksten kan lastes ned? Hvilken brukerfrekvens har vi? Hvor lenge er leseren inne i hvert verk? Hva leses mest? Faglitteratur? Skjønnlitteratur? For utdanning eller for opplevelser? Leses hele verk eller er det primært oppslag? Browsing? På hvilke enheter leses det? Har det at en kan lese bøkene på nettet noen effekt på salg av bøker, lån av bøker i bibliotek?

Status etter 32 måneder med Bokhylla

Når tjenesten i disse dager (juni2012) evalueres finnes 48 926 bøker i Bokhylla som del av avtalen siden 1.1.2011. Av dette er 3937 i salg i følge den norske Bokdatabasen (8%)

Ca. 10000 bøker som er falt i det fri er tilgjengelige i tillegg til de som inngår i avtalen og disse har vært lastet ned mer enn 40 000 ganger.

Det har totalt vært 259 000 unike brukere, dvs. IP-adresser, men det kan være flere besøk bak hver enkelt.

80% av alle bøkene er besøkt.

Det første hele driftsåret var 2011. Da hadde 420 100 besøk fra 119 482 ulike IP-adresser 70.5% av bøkene ble besøkt bare gjennom det ene året. (34359)

46 sider ble åpnet pr. besøk. Det gir en viss indikasjon på at mange bøker må ha blitt lest i sin helhet. Mandag 14.februar var høyeste besøksdag. Da ble 2446 bøker besøkt (5%).

1.6 sider ble besøkt pr. sekund i gjennomsnitt gjennom hele året.

Hva vet vi om brukerne

Snittet av tre brukerundersøkelser i løpet av perioden, den siste i mai i år, viser at studenter og ansatte fra høyskoler og universitet er godt representert. Det er nok en viss sammenheng mellom det og at de store byene som Oslo, Bergen og Trondheim er overrepresentert.

Mange leter etter spesielle bøker eller pensumbøker, men det er også en god representasjon av annen lesing og stort mangfold i hvilke tema det søkes etter.

Det er en liten overrepresentasjon av kvinnelige brukere

Tilbakemeldinger fra brukerne

Som en del av tjenesten er det lagt inn muligheten for brukerne for å gi tilbakemeldinger. Det har vært både ros og ris og forslag til endringer. Her er noen eksempel på reaksjonene som har blir mer positive etter hvert som tjenesten har utviklet seg:

- "Ingen vil gidde å sitte i en flashspiller og late som man blar i bøker"
- "Er det dette dere kaller digitalisering..., hvordan gjør jeg fritekstsøk i en bok...? Dere har jo bare avbildet sidene i hver bok! Latterlig. Vet dere hva OCR-scanning er?"
- "Takk for den fantastiske muligheten av å kunne lese bøker digitalt hos nb.no. Dette har vært til uvurderlig hjelp i forkant av mine eksamener!"
- "...eg tykkjer tilbodet dykkar med Bokhylla er eit heilt fortreffeleg tiltak som eg har hatt mykje nytte og glede av. *De gjer nordmenn til eit klokare folk.*"

I årene 1990 til 92 fikk jeg utgitt tre barne- og ungdomsromaner på Cappelen: ... De to første finnes digitalisert i Bokhylla sammen med andre ting jeg har skrevet, men "xxxx" gjør det ikke. Nå skal jeg på ingen måte påstå at den utgjør noe stor og enormt savnet litteratur, men den er kanskje ikke på særlig lavere nivå enn de to fra 90 og 91. Derfor undres jeg på om den kan bli lagt ut, eventuelt hvorfor det ikke vil skje

- " ... etter side 1119 gjentas side 1020-1029, dermed mangler side 1120-1129"
- "Hjelp! Boka jeg leste i formiddag er borte og jeg har eksamen på torsdag!"

"I bibliotekataloger søkes det på på tittel og tema, mens det i fulltekstsøk i bokhylla søkes i selve teksten, - hvert eneste ord."

"Tjenester som bokhylla.no er revolusjonære fordi vi kan få tusenvis av eldre bøker og millioner av sider som kan leses av maskiner i løpet av et brøkdel av et sekund"

Arne Solli, HI, UiB

Effekt på boksalg og bibliotekutlån

Det er så langt en kan måle ingen målbar effekt på salg (fortrengning utliknes av merkjøp) Det er en målbar, men ikke signifikant effekt på biblioteklån (fortrengning litt større enn merlån) indirekte kan en si at det er økt bruk via bibliotek ettersom muligheten å søke via biblioteksystemene ga økt bruk.

Hva betyr det for rettighetshaverne?

For rettighetshaverne har prosjektet gitt en mulighet til å få digitalisert eldre verk som ellers ikke ville finnes digitalt. At det gjøres i Nasjonalbiblioteket innebærer digitalisering i en høyere kvalitet enn det som ofte gjøres ad hoc for formidling, fordi vi trenger god oppløsning for langtids bevaring. Langtidsoppbevaring av digitale kopier har også en verdi for rettighetshaverne og gjennom avtalen får rettighetshaverne tilgang til høykvalitetsfiler. Prinsippet om "den lange halen" (Chris Andersson: The long tail) at litteratur som ikke lenger er aktuelle eller bestselgere blir markedsført og aktualisert gjennom at de blir tilgjengelige digitalt bidrar til aktualisering av litteratur som ikke lenger er nyheter. Så er spørsmålet om tilgjengeliggjøring gjennom Bokhylla fører til tap av inntekter ved eventuelt alternativt salg eller om det er en ny kilde til inntekt. Undersøkelsene viser at dette ikke er entydig.

Hva betyr det for Nasjonalbiblioteket?

Nasjonalbiblioteket ser på dette som en annen måte å ivareta vår kjerneaktivitet på. Det er vårt samfunnsoppdrag å gi tilgang til kunnskap og til kulturarven. Det må vi gjøre i de formidlingskanaler som våre brukere til enhver tid søker. Å formidle kunnskap i norsk språk er også et språkpolitisk spørsmål, og der har rettighetshaverne og Nasjonalbiblioteket felles interesse og ansvar. Nasjonalbiblioteket er også opptatt av løpende å få nye erfaringer med moderne nettpedagogikk, slik at vi kan tilby våre tjenester på best mulig måte. På bakgrunn av resultatene av det tre-årige prosjektet forhandles nå om en videreføring og utvidelse av tilgangen til digital norsk litteratur i Bokhylla.no.

Arkiv og bibliotek i bevegelse

Bibliotekenes arkiver er i bevegelse, både som fenomen og i cyberspace. Det norske nasjonalbiblioteket slik det er etablert i dag er nytt og ungt. Vår visjon er å være et progressivt, moderne og spennende nasjonalbibliotek. Vårt mandat som er å bevare og gi tilgang til norsk materiale i et tusenårs perspektiv, krever at vi løpende har fokus på å definere og redefinere vår rolle. Å utvikle et nasjonalbibliotek i begynnelsen av det 21. århundre

forutsetter kunnskap om alle akademiske disipliner og læringsstrukturer. Særlig viktig er kunnskapen om de digitale strukturene som konstituerer forutsetningene for en kvalitativ vellykket bevaring og formidling av informasjon i vårt samfunn. Nye utfordringer krever ny kunnskap. Derfor har Nasjonalbiblioteket initiert en dialog både internt i Nasjonalbiblioteket og med kolleger og forskere fra andre deler av verden. I denne dialogen reflekterer vi over vår egen praksis og relaterer den til samtidig tenking og forskning om utviklingen innen den nye mediavirkeligheten vi lever i.

Refleksjon

Forvaltning av multimedial samling krever kompetanse ikke bare på bøker og bokhistorie og alle vitenskapelige disipliner, men krever også kunnskap om mediahistorie og medievitenskap. Det inkluderer mediefilosofi, sosialantropologi og media som en del av kulturhistorien. Vi trenger en så inngående refleksjon som mulig om vår rolle i utviklingen av det multimediale samfunnet, og å identifisere endringene i vår oppfatning av begrepet arkivet i den digitale tidsalder.

Derfor har vi initiert dialog med forskere bl.a. gjennom forskningsprosjektet Archive in Motion:

Også svarene på utfordringen vil være i bevegelse med ny innsikt, men foreløpige svar på utfordringene er:

- Holde på at kunnskapsorganisering er bibliotekenes forretningside
- Det vil alltid trenge service rundt boka og andre medier – men i nye former
- Modernisering av bibliotek skjer løpende
- Forstå/være i forkant av den digitale utvikling

(Festskrift til Ulf Gøranson, 2013)